

TERI PRAČET

STRAŽA! STRAŽA!

Preveo
Dejan Papić

■ Laguna ■

Naslov originala

Terry Pratchett
GUARDS! GUARDS!

Copyright © © Terry and Lyn Pratchett 1989
First published by Victor Gollancz Ltd, Great Britain
Copyright © 2000, 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ilustracija na koricama: © Josh Kirby via Thomas Schluck
Agency

Mogu se zvati Dvorska straža, Gradska straža ili Patrola. Kakvo god im bilo ime, njihova je svrha u bilo kom delu herojske fantastike ista, a to je da otprilike u trećem poglavlju (ili desetom minutu filma) ulete u sobu, napadnu junaka jedan po jedan i da zatim budu pobijeni. Niko ih nikada nije upitao da li bi oni to želeli.

Ova knjiga posvećena je ovim vrlim ljudima.

A takođe i Majku Harisonu, Meri Džentl, Nilu Gejmenu i svim drugima koji su pripomagali i smejali se zamisli o L-prostoru; šteta što uopšte nismo koristili Šredingerovu knjigu.

Ovamo odlaze zmajevi.

Oni leže...

Nisu mrtvi i ne spavaju. Ne čekaju, jer čekanje podrazumeva nadanje. Možda je reč koja nam je ovde potrebna...

... dremaju.

I mada prostor koji zauzimaju nije isti kao običan prostor, ipak su gusto složeni. Nema nijednog kubnog centimetra koji nije ispunjen čeljustima, kandžama, krljuštima ili vrhom repa, pa je utisak kao kod nekog od onih naročitih crteža gde oči odjednom počnu da shvataju da je prostor između dva zmaja, zapravo, ponovo zmaj.

Mogli bi da vas podsete na konzervu sardina, ako sardine zamišljate kao ogromne i sa kandžama, kao ponosite i ohole.

A negde se, možda, nalazi i ključ.

* * *

U sasvim drugom prostoru bilo je rano jutro u Ank-Morporku, najstarijem, najvećem i najprljavijem od svih gradova. Kišica

je rominjala iz sivog neba probijajući rečnu izmaglicu koja se uvijala po ulicama. Pacovi i druge različite vrste bavili su se svojim noćnim poslovima. Pod vlažnim pokrivačem noći ubice su ubijale, kradljivci krali, droce drocale. I tako dalje.

A pijani kapetan Noćne straže Vajms polako se teturao ulicom, lagano prilgao u jarak ispred stražarske stanice i ostao tako ležeći dok su iznad njega čudna slova ispisana svetlošću strujala kroz vlagu menjajući boje...

Grad je bio, bio je, bio je, kakoseonokaže. Ono. *Žena*. E, to je bio. *Žena*. Bučna, drevna, vekovima stara. Navučte te, pusti te da, ono, da se zaljubiš u nju, a onda te zvizne u, u, ono, bre. Ono, u ustima. Jezik. Krajnike. *Zube*. Eto, to ti, buzazeru, uradi. To ti je prava... ma ono, znaš, žena pas. Kuca. *Ženka*. Kučka. A onda je zamrziš i baš kad pomisliš da si je, ga, izbacio iz svog, svog, ma onog, e onda ti ona otvori svoje veliko zaigralo pogano srce i uhvati te u ras, ras, ono. *Koraku*. Jes' vala. To je to. Nikad da znaš na čemu si. Gde ležiš. Jedino u šta si siguran jeste da ne možeš da je pustiš. Jer, jer ona je tvoja, sve što si ikad imao, čak i u njenim jarkovima...

* * *

Vlažna tama obavijala je časne građevine Nevidljivog univerziteta, vodeće magijske obrazovne ustanove. Jedina svetlost bila je slabašno treperenje oktarina s uzanih prozora nove zgrade Visokoenergetske magije, gde su oštri i ljubopitljivi umovi proučavali sâmo tkivo sveta, sviđalo se to njemu ili ne.

A svetla je bilo, naravno, i u Biblioteci.

Biblioteka je bila najveći skup magijskih tekstova u multiverzumu. Hiljade tomova okultne nauke pritiskalo je njene police.

Pošto ogromne količine magije mogu ozbiljno da poremete ovozemaljski svet, govorilo se da se Biblioteka ne pokorava uobičajenim pravilima prostora i vremena. Govorilo se da joj nigde *nema kraja*. Govorilo se da biste mogli danima da lutate između udaljenih policica, da negde tamo postoje izgubljeni plemena studenata istraživača, da čudna bića vrebaju u zaboravljenim nišama i da ih love bića koja su još čudnija.*

Mudriji studenti u potrazi za nekim udaljenijim tomo-vima vodili su računa da ostavljaju oznake kredom po policama dok su zalazili dublje u memljivu tamu, a prijateljima su ostavljali poruke da dođu da ih traže ukoliko se ne vrate do večere.

I pošto se magija može samo ovlaš ukoričiti, same knjige Biblioteke bile su više od običnog obrađenog drveta i papira.

Sirova magija pucketala je s njihovih oboda, bezopasno se uzemljujući preko bakarnih šipki koje su bile pričvršćene za svaku policu upravo iz tog razloga. Bledunjave šare plave vatre puzale su po policama i mogao je da se čuje zvuk, papirnato šuškanje, kakvo bi moglo dopirati iz legla čvoraka. U tišini noći knjige su pričale jedna s drugom.

Takođe se čulo i nečije hrkanje.

Svetlo s policica nije toliko osvetljavalo koliko je potcrtavalo tamu, ali pod njegovim ljubičastim treperenjem posmatrač

* Ništa od ovoga nije bilo istina. Istina je da čak i velike zbirke običnih knjiga remete prostor, što lako može da vam posvedoči svako ko je bio u starinskoj prodavnici antikvarnih knjiga, u nekoj od onih koje izgledaju kao da ih je projektovao M. Ešer kada mu je bio naročito loš dan i koje imaju više stepeništa nego spratova i čiji se redovi policica završavaju malim vratima koja su svakako isuviše mala da bi normalno ljudsko biće moglo da prođe kroz njih. Odgovarajuća jednačina je: Znanje = moć = sila = energija = materija = masa; dobra knjižara je samo ugladana Crna rupa koja ume da čita.

bi mogao da razluči prastari, iskrzani sto upravo ispod središnje kupole.

Hrkanje je dopiralo ispod njega, gde je komad dronjavog ćebeta jedva pokrivaio nešto što je ličilo na gomilu vreća s peskom, ali je u stvari reč bila o mužjaku orangutana.

Bio je to Bibliotekar.

Nije se mnogo ljudi u poslednje vreme žalilo zbog činjenice da je u pitanju bio čovekoliki majmun. Do pretvaranja je došlo magijskim nesrećnim slučajem, što uvek postoji kao mogućnost na mestima gde se čuva toliko moćnih knjiga i smatralo se da je on zapravo dobro prošao. Na kraju krajeva, ostao je otprilike u istom obliku. I bilo mu je dopušteno da zadrži svoj posao, u kome je bio prilično dobar, mada „dopustiti“ baš i nije najbolja reč. Način na koji je mogao da zavrne gornju usnu i da pokaže više neverovatno žutih zuba od bilo kojih drugih usta koje je Univerzitetsko veće ikad videlo nekako je obezbedio da se pitanje nikada i ne postavi.

Ali sada se čuo i drugi zvuk, neuobičajeni zvuk škripe vrata koja se otvaraju. Koraci zatrupkaše preko poda i izgubiše se među načičkanim policama. Knjige negodujući stadoše da šuščaju, a neki od obimnijih priručnika zazveckaše svojim lancima.

Bibliotekar je i dalje spavao, uljuljkan šaputanjem kiše.

U okrilju svog jarka, pola milje dalje, kapetan Noćne straže Vajms otvori usta i počeo da peva.

* * *

Sada je prilika zaogrnutu crninom hitala ponoćnim ulicama, šunjajući se od ulaza do ulaza, sve dok nije došla do turobne i odbojne kapije. Nijedna obična vrata ne bi mogla da postanu turobna bez uloženog napora. Izgledalo je kao da su arhitekti

bila data naročita uputstva. Potrebno nam je nešto starinsko u tamnoj hrastovini, bilo mu je rečeno. Zato lepo stavi ogavnog gargojla iznad ulaza, neka vrata lupaju kao da stupa div i neka svima bude jasno, u stvari, da ovo nisu vrata koja kažu „ding-dong“ kada se pritisne zvono.

Prilika je otkucala složenu šifru po tamnoj rezbariji. Sićušni kapak na prorezu s rešetkama otvorio se i jedno sumnjičavo oko provirilo je kroz njega.

„Značajna sova huče u noći“, reče posetilac pokušavajući da iscedi vodu iz svog ogrtača.

„Ipak mnogi sedi vlastelini, nažalost, idu ljudima bez gospodara“, začu se glas sa druge strane rešetke.

„Ura, ura, za ćerku usedeličine sestre“, odgovori natopljena prilika.

„Za ratnika sa sekirom svi su pokornici iste visine.“

„Vaistinu, ruža je unutar trna.“

„Dobra majka pravi supu od pasulja zabludalom sinu.“

Nastala je pauza, narušena samo šumom padanja kiše.

„Jesi li siguran da traljavo sazidana kula ne podrhtava iz temelja kad proleti leptir?“

„Jok. Supa od pasulja je. Žalim slučaj.“

Kiša je neumorno dobovala u neugodnoj tišini.

„A šta je sa zatočenim kitom?“, upita smočeni posetilac pokušavajući da se ubaštra u to malo zaklona koji je pružala ogavna kapija.

„Šta s tim?“

„Trebalo bi da ne zna ništa o ponornim dubinama, ako baš moraš da znaš.“

„Aha, zatočeni kit. Ti tražiš *Rasvetljeno* bratstvo abonosne noći. Treći ulaz odavde.“

„Pa, ko ste onda vi?“

„Mi smo *Prosvetljeno* drevno bratstvo Iija.“

„Mislio sam da se sastajete u Sirupnoj ulici“, reče pokvašeni čovek posle nekog vremena.

„Da, pa eto. Znaš kako je. Klub duborezaca drži sastanke utorkom. Došlo je do male zbrke.“

„A, je l’? Pa, hvala u svakom slučaju.“

„Nema na čemu.“ Vratanca se zalupiše.

Prilika pod ogrtačem ih je neko vreme streljala pogledom, a onda je odšljapkala dalje niz ulicu. Tamo je zaista bila još jedna kapija. Graditelj se nije previše trudio da menja dizajn.

Pokucao je. Ukaza se malo rešetkasto okno.

„Da?“

„Vidi, *Značajna sova huče u noći*, je l’ u redu?“

„*Ipak mnogi sedi vlastelini, nažalost, idu ljudima bez gošpodara.*“

„*Ura, ura, za ćerku usedeličine sestre, važi?*“

„*Za ratnika sa sekirom svi su pokornici iste visine.*“

„*Vaistinu, ruža je unutar trna. Ovde pljušti. Svestan si toga, zar ne?*“

„Da“, reče glas kao neko ko zaista jeste svestan i nije onaj koji stoji napolju.

Posetilac uzdahnu.

„*Zatočeni kit ne zna ništa o ponornim dubinama*“, reče. „Ako te to čini nešto srećnijim.“

„*Traljavo sazidana kula podrhtava iz temelja kad proleti leptir.*“

Molilac se uhvatio za rešetke prozorčića, pridigao do njega i prosiktao: „A sad me pusti unutra, skroz sam mokar.“

Nastupila je još jedna natopljena pauza.

„Te dubine... da li si rekao ponorne ili pomorne?“

„Ponorne sam rekao. *Ponorne* dubine. U smislu da su, znaš ono, duboke. To sam ja, brat Dugoprsti.“

„Meni je zvučalo kao pomorne“, oprezno reče nevidljivi vratar.

„Vidi, hoćeš li prokletu knjigu ili ne? Ja ovo ne moram da radim. Mogao sam da budem kod kuće u krevetu.“

„Jesi li siguran da su ponorne?“

„Slušaj, vrlo dobro znam koliko su duboke proklete dubine“, hitro uzvratila brat Dugoprsti. „Znao sam koliko su ponorne bile dok si ti još bio ljuti novajlija. A sada, hoćeš li već jednom da otvoriš ta vrata?“

„Pa... dobro.“

Začuo se zvuk reza koje se povlače. Onda glas reče: „Da li bi bio ljubazan da poguraš? *Vrata znanja kroz koja neupućeni ne mogu proći* gadno se zaglavljaju kad je vlažno.“

Brat Dugoprsti ih gurnu ramenom, probi se napred, uputi bratu Vrataru pogled pun prezira i požuri unutra.

Ostali su ga čekali u Unutrašnjem svetištu, gde su nekako snebivljivo stajali kao ljudi koji nisu inače navikli da nose zlokobne crne ogrtače s kapuljačama. Vrhovni Veliki Majstor mu klimnu glavom.

„Brat Dugoprsti, je li?“

„Da, Vrhovni Veliki Majstore.“

„Da li imaš ono po šta si poslat?“

Brat Dugoprsti izvuče zamotuljak ispod svog ogrtača.

„Tamo je gde sam i rekao da će biti“, reče. „Nema problema.“

„Vrlo dobro, brate Dugoprsti.“

„Hvala, Vrhovni Veliki Majstore.“

Vrhovni Veliki Majstor zalupao je svojim čekićem tražeći tišinu. Prostorija se ispremeštala u neku vrstu kruga.

„Pozivam Jedinstvenu i Vrhovnu Ložu Rasvetljenog bratstva na mir“, oglasio se. „Da li su Vrata znanja obezbeđena protiv jeretika i neupućenih?“

„Zaglavljena“, reče brat Vratar. „Vlažno je. Ima da done-
sem rende sledeće nedelje i da ih lepo...“

„Dobro, *dobro*“, obrecnu se Vrhovni Veliki Majstor. „Do-
voljno bi bilo i jedno 'da'. Da li je trostruki krug dobro i pra-
vilno iscrtan? Da li su svi ovde koji Jesu ovde? A dobro je za
neupućenog da ovde ne bude, jer biće odveden i čakšir će
mu biti rascepljen, drob će mu videti četiri vetra, telas će mu
s mnogo kuka biti rasporen napola i frktalj nabijen na koplje
da šta je sad?“

„Oprostite, da li ste rekli *Rasvetljeno* bratstvo?“

Vrhovni Veliki Majstor ošinu pogledom usamljenu priliku
koja je stajala podignute ruke.

„Jeste, *Rasvetljeno* bratstvo, čuvari svetog znanja još od
vremena kad nijedan čovek znati nije mogao...“

„Prošli februar“, reče brat Vratar usrdno. Vrhovni Veliki
Majstor je osećao da brat Vratar nikada zaista nije ukapirao
suštinu.

„Izvinjavajte. Izvinjavajte. Izvinjavajte“, reče zabrinuta
prilika. „Pogrešno društvo, nažalost. Mora da sam negde
pogrešno skrenuo. Odoh ja onda, ako ne zamerate...“

„I noga nabijena na kolje“, ponovi Vrhovni Veliki Majstor
značajno, naspram vlažnih drvenih zvukova koji su se čuli u
pozadini dok je brat Vratar pokušavao da otvori zastrašujuću
kapiju. „Jesmo li završili? Ima li još neupućenih koji su zaba-
sali ovde, a krenuli na neko drugo mesto?“, dodade s jetkim
sarkazmom. „Dobro. Lepo. Baš mi je drago. Pretpostavljam
da je previše pitati da li su Četiri kule stražare osigurane?
E, dobro. A Pantalone čestitosti, da li se iko potrudio da ih
isповedi? A, ti si. Pravilno? Proveriću, da znaš... dobro. A da
li su prozori pričvršćeni Crvenim vrpcama intelekta, prema
davnajšnjim uputstvima? Lepo. Sada bismo možda mogli lepo
da nastavimo.“

Pomalo oneraspoloženo, kao neko ko je prešao prstom po vrhu snajine police i uprkos svim očekivanjima otkrio da je kristalno čista, Vrhovni Veliki Majstor je nastavio.

Kakva bulumenta, reče u sebi. Gomila nesposobnjakovića koje nijedno tajno društvo ne bi taklo ni dugačkom Palicom autoriteta. Od sorte koja će izlomiti sopstvene prste čak i od najjednostavnijeg tajnog rukovanja.

Ali, nesposobnjakovići s mogućnostima, uprkos svemu. Neka druga društva uzimaju vešte, nadarene, ambiciozne, samouverene. On će uzeti one ozlojeđene, čiji su želuci puni gorčine i jeda, one koji misle da bi daleko dogurali samo da im je neko pružio priliku. Samo neka on dobije one u kojima su bujice pakosti i osvetoljubivosti bile zaprečene tankim zidovima nesposobnosti i kompleksa niže vrednosti.

I gluposti, takođe. Svi su oni položili zakletvu, ali se niko pod milim bogom nije zapitao zbog čega sve to.

„Braćo“, reče. „Noćas su pred nama stvari od temeljne važnosti koje moramo da raspravimo. Dobra vladavina, štaviše, sama budućnost Ank-Morporka leži u našim rukama.“

Nagnuli su se prema njemu. Vrhovni Veliki Majstor je osetio početke starog uzbuđenja koje je davala moć. Upijali su njegove reči. Zbog ovog osećanja vredelo se oblačiti u ovu smešnu odeću.

„Ne znamo li mi vrlo dobro da grad u ropstvu drže korumpirani ljudi, koji se debelo fatiraju svojim poganim dobitima, dok se bolji ljudi sputavaju i primoravaju da im služe?“

„Naravno da znamo!“, ushićeno reče brat Vrtar, kada su uspeli da mentalno prevedu ono što su upravo čuli. „Eto prošle nedelje, tamo u Esnafu pekara, pokušao sam da objasnim gazda Kričliju da...“

Nije to bio kontakt očima, pošto se Vrhovni Veliki Majstor postarao da kapuljače Bratstva obaviju lica mističnom

tamom, ali uprkos tome uspeo je da učutka brata Vratara samim udarom besne tišine.

„Pa ipak, nije uvek bilo tako“, nastavio je Vrhovni Veliki Majstor. „Nekada beše zlatno doba, kada su oni dostojni poštovanja i poveravanja vlasti bili i odgovarajuće nagrađeni. Doba kada Ank-Morpork nije bio samo veliki grad, već i veličanstven. Doba viteštva. Doba kada je... da, brate Bastione?“

Ogromna prilika spusti svoju ruku. „Govorite li vi to o onom kad smo imali kraljeve?“

„Svaka čast, brate“, reče Vrhovni Veliki Majstor pomalo ljut zbog ovog neuobičajenog tračka inteligencije. „I...“

„Ali sve je to sređeno pre nekoliko vekova“, reče brat Bastion. „Zar nije bila ona velika bitka, ili tako nešto? I od tada vladaju samo velikaši, kao što je patricij.“

„Da, vrlo dobro, brate Bastione.“

„Nema više kraljeva, eto, to hoću da kažem“, usrdno reče brat Bastion.

„Kao što brat Bastion kaže, loza...“

„To što ste pričali o viteštvu, to me podseti“, reče brat Bastion.

„Baš tako, i...“

„To ide s kraljevima, to viteštvo“, zadovoljno reče brat Bastion. „I vitezovi. A oni su imali one...“

„*Međutim*“, oštro reče Vrhovni Veliki Majstor, „moglo bi da se ispostavi da loza kraljeva nije tako zatrta kao što se do sada mislilo i da potomstvo loze postoji još i sad. Na to ukazuju moja istraživanja starih zapisa.“

Značajno se povukao. Međutim, činilo se da sve to nije proizvelo dejstvo koje je očekivao. Možda mogu da svare „zatrta“, razmišljao je, ali trebalo je da se zaustavim kod „potomstva loze“.

Brat Bastion ponovo podiže ruku.

„Da?“

„Je l' to hoćete da kažete da tu negde postoji neki naslednik prestola?“, upita brat Bastion.

„To bi mogao da bude slućaj, da.“

„Ma, da. Rade oni takve stvari, znate“, znalaćki reće brat Bastion. „Stalno se to dešava. Ćitamo o tome. Izdanci se zovu. Vekovima se smucaju po udaljenim divljinama, predajući s kolena na koleno tajne maćeve i belege po telu. Onda, taman kada postanu potrebni staroj kraljevini, oni se pojave i poizbacuju sve uzurpatore koji se nađu u blizini. A onda nastane opšte slavlje.“

Vrhovni Veliki Majstor je osetio kako mu pada donja vilica. Nije oćekivao da će biti ovako lako.

„Da, dobro“, reće prilika za koju je Vrhovni Veliki Majstor znao da je brat Fasader. „Ali, šta s tim? Hajde da kaćemo da se pojavi izdanak, ode do patricija i kaće: 'Ohoj, ja sam kralj, evo belega kao što i treba da bude, a sada se gubi.' Šta mu onda preostaje? Źivotni vek od moćda dva minuta, eto šta.“

„Nisi me *slušao*“, reće brat Bastion, „stvar je u tome što izdanak mora da doće kada je kraljevina ugroćena, je l' tako? Onda to svi lepo mogu da vide. Onda ga odnesu do palate, izleći nekoliko ljudi, proglasi praznik, razdeli malo blaga i bog da te vidi.“

„Da li mora i da se oćeni princezom?“, upita brat Vratar. „Jerbo je on svinjar.“

Svi pogledaše u njega.

„Ko je uopšte rekao da je on svinjar?“, upita brat Bastion. „Nikad nisam rekao da je on svinjar. Otkud ti sad to za svinjara?“

„More, u pravu je“, reće brat Fasader. „Obićno je svinjar ili šumar ili slićno, prosećan izdanak. To ima veze s onim, kad si kakoseonokaće. Kognito. Treba da izgledaju kao da su skromnog porekla.“

„Nema ničeg posebnog u skromnom poreklu“, reče jedan oniski brat, koji je izgledao kao da se sastojao samo od prilično iznošene crne odore sa smrdljivim zadahom. „Ja imam puno skromnog porekla. U mojoj porodici se smatralo da je svinjar otmeno zanimanje.“

„Ali tvoja porodica nema kraljevsku krv, brate Tupson“, reče brat Fasader.

„Možda i imamo“, zlovoljno reče brat Tupson.

„Dobro, onda“, gundajući reče brat Bastion. „Baš lepo. Ali ono što je suštinsko to je, znaš, da pravi kralj svuče ogrtač i kaže: 'Gle!' i njegova urođena kraljevskost prosto zablista.“

„A kako to?“, upita brat Vratar.

„... *možda i imam kraljevsku krv*“, mrmljao je brat Tupson. „*Otkud mu pravo da govori da ja nemam...*“

„Vidi, to naprosto bude. Prepozna se čim se vidi.“

„Ali pre toga mora da spasi kraljevinu“, reče brat Fasader.

„A, da“, značajno reče brat Bastion. „To je najglavnije, nego šta.“

„A od čega to?“

„... *imam isto prava kô i svi da imam kraljevsku krv...*“

„Patricija?“, upita brat Vratar.

Brat Bastion, kao iznenadni autoritet za pitanja monarhije, odmahnu glavom.

„Nisam siguran da je patricij prava pretnja“, reče. „Nije on baš tiranin, sve u svemu. Nije tako loš kao neki koje smo imali. Mislim, on ne *tlači*.“

„Mene stalno ugnjetavaju“, reče brat Vratar. „Gazda Kričli, tamo gde radim, tlači me ujutro, u podne i uveče, više na mene i sve to. I žena u bakalnici, tlači me sve vreme.“

„Tako je“, reče brat Fasader. „Moj stanodavac me tlači žestoko. Lupa mi na vrata i melje o kiriji koju mu navodno dugujem, što je čista laž. A i prve komšije me tlače čitave noći.“

Lepo im kažem, radim po čitav dan i čovek valjda treba da ima neko vreme kad može da uči da svira na tubi. To vam je pravo tlačenje. Ako ja nisam pod stopalom tlačitelja, onda ne znam ko jeste.“

„Da vam kažem...“, polako reče brat Bastion, „... ja mislim da mene moj šurak stalno tlači zato što ima tog novog konja i čeze koje je kupio. A ja nemam. Mislim, gde je tu pravda? Kladim se da kralj ne bi dopustio da se takvo tlačenje nastavi i da ljude njihove žene tlače zato što oni nemaju novu kočiju kao naš Rodni i tako to.“

Vrhovni Veliki Majstor je sve ovo slušao pomalo zabezeknuto. Bilo je to kao da je čuo da postoje takve stvari kao što su lavine, ali nije ni sanjao kad je pustio malu grudvu s vrha planine da to može dovesti do tako nepojmljivog ishoda. Jedva da je više i morao da ih podstiče.

„Kladim se da bi kralj imao šta da kaže na račun stanodavaca“, reče brat Fasader.

„I zabranio bi da ljudi imaju gizdave kočije“, reče brat Bastion. „Verovatno kupljene od pokradenih para, kontam.“

„Mislim“, reče Vrhovni Veliki Majstor ispravljajući malo stvar, „da bi mudar kralj, po prilici, ukinuo gizdave kočije samo *potčinjenima*.“

Nastupila je zamišljena pauza u razgovoru dok je okupljeno Bratstvo u mislima delilo svet na natčinjene i potčinjene, stavljajući sebe na odgovarajuću stranu.

„To bi bilo baš pošteno“, polako reče brat Bastion. „Ali brat Fasader je bio u pravu, zaista. Ne mogu da zamislim izdanka kako se pojavljuje da bi ispunio svoju sudbinu samo zato što brat Vrtarar misli da ga prodavačica u piljarnici gleda popreko. Bez uvrede.“

„More i zakida na meri“, reče brat Vrtarar. „I još...“

„Da, da, da“, reče Vrhovni Veliki Majstor. „Doista, pravomisleći ljudi Ank-Morporka nalaze se pod čizmom tlačitelja. Međutim, kralj se obično otkriva u nešto dramatičnijim uslovima. Kao što je rat, na primer.“

Stvari su se dobro odvijale. Uprkos njihovoj samoživnoj gluposti, valjda će jedan od njih biti ipak dovoljno bistar da uputi predlog?

„Postojalo je jedno staro proročanstvo“, reče brat Fasader. „Deda mi je pričao.“ Oči su mu se zacaklile od napora da se priseti. „*Da, kralj će doći, dovodeći Zakon i Pravdu, neće poznavati ništa osim Istine i Štitiće i Služiće narodu svojim Mačem.* Ne morate da me tako gledate, nisam to ja izmislio.“

„Ah, svi smo čuli za *to*. I od jake bi koristi pa to bilo“, reče brat Bastion. „Mislim, šta će da uradi, da ujaše sa Zakonom i Istinom kao četiri jahača Apokralipse? Čao svima“, zaskvičao je, „ja sam kralj, a ona tamo što poji konja je Istina. Nije baš praktično, jelda? Ma jok. Ne može se verovati starim legendama.“

„Zašto ne?“, ozlojeđeno upita brat Tupson.

„Zato što su legendarne. Po tome znaš“, reče brat Bastion.

„Uspavane princeze su baš dobre“, reče brat Fasader. „Samo kralj može da ih probudi.“

„Ne budi glup“, oštro reče brat Bastion. „Nemamo kralja, pa stoga ne možemo da imamo ni princeze. Ima logike.“

„Naravno, u *stara* vremena bilo je lako“, zadovoljno reče brat Vrtar.

„Zašto?“

„Samo je trebalo da ubije zmaja.“

Vrhovni Veliki Majstor pljesnuo je rukama i ponudio svoju tihu molitvu bilo kom bogu koji je trenutno možda slušao. Bio je u pravu u vezi s ovim ljudima. Pre ili kasnije njihovi tumarajući umovi nabasaće na ono što ste i želeli.

„Kako zanimljiva ideja“, reče ustreptalo.

„Ne bi upalilo“, nepopustljivo reče brat Bastion. „Nema više velikih zmajeva.“

„Moglo bi da ih bude.“

Vrhovni Veliki Majstor zakrcka svojim zglobovima.

„Kako molim?“, upita brat Bastion.

„Rekao sam da bi moglo da ih bude.“

Začulo se nervozno smejanje iz dubine kapuljače brata Bastiona.

„Šta, onih pravih? Velikih s krljuštima i krilima?“

„Da.“

„S dahom kao iz pećnice?“

„Da.“

„Veliki oštri nokti na stopalima?“

„Kandže? O, da. Koliko god hoćeš.“

„Kako to mislite, koliko god hoću?“

„Nadam se da je to samo po sebi razumljivo, brate Bastione. Ako hoćeš zmajeve, možeš imati zmajeve. *Ti* možeš da dovedeš zmaja ovde. Sada. U grad.“

„Ja?“

„Svi vi. Hoću da kažem mi“, reče Vrhovni Veliki Majstor.

Brat Bastion je oklevao. „Ovaj, ne znam da li je to baš dobra...“

„I slušao bi svaku tvoju zapovest.“

To ih je zaustavilo. To ih je preseklo. To je palo pred njihove lasičaste umove kao kriška mesa u kafileriju.

„Da li biste mogli to da ponovite?“, lagano upita brat Fasader.

„Možete da ga kontrolišete. Možete da ga naterate da radi šta poželite.“

„Šta? Pravog zmaja?“

Vrhovni Veliki Majstor zakoluta očima u privatnosti svoje kapuljače.

„Da, pravog. Ne onog malog pripitomljenog močvarnog zmaja. Nepatvoreni artikal.“

„Ali ja sam mislio da su oni bili samo, znate... mit.“

Vrhovni Veliki Majstor se nagnu bliže.

„Oni su bili mit i bili su stvarni“, reče naglas. „Oboje, i talas i čestica.“

„E sad već ne kapiram“, reče brat Fasader.

„Demonstriraću vam onda. Knjigu molim, brate Dugoprsti. Hvala. Braćo, moram da vam kažem da dok sam prolazio svoju obuku kod Tajnih Majstora...“

„Šta, Vrhovni Veliki Majstore?“, upita brat Fasader.

„Što ne slušaš? Nikada ne *slušaš*. Spomenuo je Tajne Majstore!“, reče brat Bastion. „Znaš, prečasní mudraci koji žive na nekoj planini i u potaji rukovode svim stvarima pa su ga naučili čitavom ovom znanju i da može da hoda po vatri i tako to. Ispričao nam je prošle nedelje. Naučiće i nas, zar ne, Vrhovni Veliki Majstore?“, završio je ponizno.

„Aha, *Tajni* Majstori“, reče brat Fasader. „Oprostite. To je zbog ovih mističnih kapuljača. Oprostite. Tajni. Zapamtiću.“

Ali kada budem vladao gradom, reče u sebi Vrhovni Veliki Majstor, neće biti ovoga. Osnovaću novo tajno društvo oštroumnih i pametnih ljudi, mada ne prepametnih naravno, ne *previše* pametnih. I zbacićemo hladnokrvnog tiranina i objavićemo novo doba prosvete, bratstva i humanizma, a Ank-Morpork će postati Utopija i ljudi kao što je brat Fasader biće ispečeni na blagoj vatri ako se ja išta budem pitao, a hoću.

*Kao i njegov frktalj.**

* Frktalj se definiše u *Rečniku srceparajućih reči* kao „mala hrskava pituljica sa groždicama“, Rečnik bi bio od neprocenjive pomoći Vrhovnom Velikom Majstoru dok je smišljao zakletve društva pošto se u njemu nalaze i telas („vrsta prsluka koju nose neki časovničari“), čakšir („stidljiva smeđesiva ptica iz porodice liski“) i drob („igra veštine i spretnosti s kornjačama“).

„Dok sam, kao što rekoah, prolazio svoju obuku kod Tajnih Majstora...“, nastavio je.

„Je l' to bilo onda kada ste morali da hodate po flis-papiru“, razgovorljivo reče brat Bastion. „To mi se uvek sviđalo. Otkad ste mi to ispričali, uvek sačuvam stari papir. Neverovatno, zaista. Mogu da hodam po njemu bez po muke. Eto šta se može postići pravilnom obukom u tajnom društvu, nego šta.“

A kad bude bio na ražnju, pomislio je Vrhovni Veliki Majstor, brat Fasader neće biti usamljen.

„Bat tvojih koraka na putu prosvetljenja predstavlja primer za sve nas, brate Bastione“, reče. „Ako bih mogao, ipak, da nastavim – među mnogim tajnama...“

„... iz srži bitisanja...“, reče brat Bastion s odobravanjem.

„... iz srži, kao što to brat Bastion kaže, bitisanja, jedna od najvećih bila je trenutno prebivalište plemenitih zmajeva. Verovanje da su izumrli sasvim je pogrešno. Oni su jednostavno pronašli novo evoluciono utočište. I iz njega mogu biti prizvani. Ova knjiga...“, on je značajno izvuče, „... daje tačna uputstva.“

„To je tek tako, u knjizi?“, upita brat Fasader.

„Nije to obična knjiga. Ovo je jedini primerak. Godine su mi bile potrebne dok sam joj ušao u trag“, reče Vrhovni Veliki Majstor. „To je rukopis Tjubala de Malahita, velikog izučavaoca nauke o zmajevima. Lično njegov rukopis. Prizivao je zmajeve svih veličina. Što možete i vi.“

Nastala je duga i mučna tišina.

„Uhm“, reče brat Vratar.

„Meni to zvuči pomalo kao, znate... *magija*“, reče brat Bastion nervoznim glasom nekoga ko je opazio ispod koje se kutije šibica krije kuglica, ali nije voljan da to kaže. „Mislim, ne želim da osporavam vašu vrhovnu premudrost i to, ali... pa... znate... *magija*...“

Glas mu je zanemeo.

„Jeste“, reče brat Fasader s nelagodnošću.

„To su, e-e, čarobnjaci, vidite“, reče brat Dugoprsti. „To verovatno niste mogli da znate dok ste se gore bavili tim pustošnicima na njihovim planinama, ali čarobnjaci vam se ovde obruše kô tona cigli kad vas u’vate da radite nešto tako.“

„Razgraničenje, tako to zovu“, reče brat Fasader. „Otprilike, ja se ne vezam s mističnim isprepletenim kakosezovu posledičnostima, a oni ne diraju fasade.“

„Ne uspevam da uočim problem“, reče Vrhovni Veliki Majstor. U stvari, sasvim jasno ga je uočavao. Ovo je bila poslednja prepreka. Samo da pomogne njihovim sićušnim umovima da pređu preko ovoga i imaće svet na dlanu. Njihova otupljujuća samoživost do sada ga nije izneverila, pa sigurno neće ni sad...

Bratstvo se nelagodno meškolojilo. Onda brat Tupson progovori:

„Hah. Čarobnjaci. Šta sad pa oni znaju o svakodnevnim poslovima?“

Vrhovni Veliki Majstor duboko udahnu. „Ah...“

Naboj opake ogorčenosti primetno je narastao.

„Ništa i to je činjenica“, reče brat Dugoprsti. „Idu s nosovima koji paraju nebo, suviše uzvišeni za ovakve kao što smo mi. Gledao sam ih dok sam radio na Univerzitetu. Dupeta im kilometar široka. Nema šanse da ih uhvatiš da rade kakav pošten posao.“

„Kao što je krađa, misliš?“, reče brat Bastion koji nikada nije previše voleo brata Dugoprstog.

„Naravno, *kazaće* vam“, nastavio je brat Dugoprsti namereno ignorišući ovaj komentar, „da ne treba da čačkate oko magije zbog toga što samo oni kao znaju kako da se ne uznemiri sklad univerzuma i šta sve ne. Gomila gluposti, po mom mišljenju.“

„Pa-a“, reče brat Fasader. „Šta ga znam. Mislim, ako pogrešno umutiš, ima da budeš do članka u vlažnom malteru.“

Ali ako malo zabrljaš s magijom, e onda kažu da odvratna čuda izlaze iz drvenarije i *odma*' te nabodu.“

„Da, ali to pričaju čarobnjaci“, zamišljeno reče brat Bastion. „Nikad ih nisam mirisao, da budem iskren. Mož' biti da su provalili nešto dobro i neće da mi ostali saznamo za to. To je obično mlataranje rukama i bajaranje, na kraju krajeva.“

Bratstvo je razmislilo o ovome. Zvučalo je prihvatljivo. Da su *oni* provalili nešto dobro, svakako ne bi želeli da im tu neko drugi upadne.

Vrhovni Veliki Majstor je odlučio da je sazreo trenutak.

„Onda smo se složili, braćo? Spremni ste da upražnjavate magiju?“

„Ah, da *upražnjavamo*“, s olakšanjem reče brat Fasader. „Ne smeta mi kada je *u prazno*. Samo da ne moramo da je radimo odistinski...“

Vrhovni Veliki Majstor tresnu knjigom.

„Mislio sam da bacate prave čini! Da stavite grad na pravi kolosek! Da prizovete zmaja!“, povikao je.

Svaki od njih napravi po korak unazad. Onda brat Vrtar reče: „A onda, ako dobijemo tog zmaja, zakoniti kralj će se pojaviti samo tako?“

„Da!“, reče Vrhovni Veliki Majstor.

„Kapiram“, priskoči brat Bastion u pomoć. „Ima logike. Zbog sudbine i tajnovitih puteva usuda.“

Nastupio je trenutak oklevanja, a zatim opšte klimanje kapuljača. Samo je brat Fasader izgledao pomalo utučeno.

„Pa... dobro“, reče neodlučni brat. „Samo malkice, onda. Da li bismo mogli da učinimo da ostane dovoljno dugo samo da sprži, na primer, neke buntovne bakalnice?“

Ah...

Pobedio je. Ponovo će biti zmajeva. I ponovo kralj. Ne kao stari kraljevi. Kralj koji će raditi ono što mu se kaže.

„To“, reče Vrhovni Veliki Majstor, „zavisi od kolike pomoći budete. Za početak će nam biti potrebni bilo kakvi magijski predmeti koje možete da donesete...“

Možda ne bi bilo pametno dopustiti im da vide da je poslednja polovina De Malahitove knjige bila zapravo sagorela grudva. Čovek očigledno nije bio na visini zadatka.

On to može mnogo bolje. I neće biti nikoga ko će moći da ga spreči.

Grmljavina se valjala...

* * *

Kaže se da bogovi igraju igre životima ljudi. Ali koje igre, i zašto, i ko su u stvari pioniri, i koja se igra igra, i kakva su pravila – ko to zna?

Najbolje je i ne nagađati.

Grmljavina se valjala...

Pala je na šesticu.

* * *

A sada udaljimo se nakratko s pokislih ulica Ank-Morporka, pređimo kamerom preko jutarnjih izmaglica Diska i ponovo se fokusirajmo na mladića koji grabi prema gradu sa svom otvorenošću, iskrenošću i nevinošću ledenog brega koji plovi ka glavnom preookeanskom brodskom putu.

Mladić se zove Kerot.* Ovo nije zbog njegove kose, koju mu je otac uvek skraćivao iz higijenskih razloga. To je zbog njegovog oblika.

* Kerot na engleskom znači šargarepa, ali je i naziv za riđe osobe. (Prim. prev.)

To je vrsta kupastog oblika koji dečak dobije čistim životom, zdravom ishranom i dobrim planinskim vazduhom u ogromnim plućima. Kada stegne ramene mišiće, drugi mišići moraju prethodno da se sklone s puta.

On takođe nosi mač koji mu je predat u tajanstvenim okolnostima. Veoma tajanstvenim okolnostima. Iznenadujuće je stoga da je nešto u vezi s ovim mačem veoma neuobičajeno. On nije magičan. Nema ime. Kada njime zamahnete, ne dobijate osećaj moći, dobijate samo žuljeve; mogli biste da poverujete da je to mač koji je toliko korišćen da je prestao da bude išta drugo osim mača u suštini – dugačkog komada metala sa veoma oštrim ivicama. I nema sudbinu ispisanu svuda po sebi.

Praktično je jedinstven, zapravo.

* * *

Grmljavina se valjala.

Slivnici grada lagano su klokoitali dok je talog noći oticao, u nekim slučajevima slabašno protestujući.

Kada bi došla do opruženog kapetana Vajmsa, voda je skretala i zaobilazila ga u vidu dva potoka. Vajms otvori oči. Nastupio je trenutak prazne smirenosti pre nego što ga je sećanje udarilo poput lopate.

Bio je to loš dan za Stražu. Bili su na sahrani Herberta Gaskina, ako ništa. Jadni naš Gaskin. Prekršio je jedno od osnovnih pravila stražarskog posla. To nije bilo pravilo koje bi neko kao što je bio Gaskin mogao da prekrši dva puta. I tako, bio je spušten u natopljenu zemlju dok je kiša dobovala po njegovom kovčegu, a nikoga nije bilo da ga oplače izuzev tri preživela člana Noćne straže, najprezrenije grupe ljudi u celom gradu. Narednik Kolon je plakao. Jadni naš Gaskin.

Jadni naš Vajms, pomisli Vajms.

Jadni naš Vajms, ovde u jarku. Ali, odatle je počeo. Jadni naš Vajms, dok mu se voda uliva ispod grudnog oklopa. Jadni naš Vajms gleda kako se ostatak jarka cedi pored njega. Verovatno je čak i jadni naš Gaskin sada imao bolji pogled od njega, razmišljao je.

Deder da vidimo... otišao je posle sahrane i uradio se. Ne, nije se uradio, druga reč, počinje s „do“. Doradio, tako je. Jer čitav svet se krivio kako ne treba, kao iskrivljeno staklo, ulazilo je u žižu samo ako bi ga gledao kroz dno boce.

Sada još nešto, samo šta ono beše?

Ah, da. Noć. Vreme za dužnost. Mada ne i za Gaskina. Mora se naći novi momak. Novi momak ionako dolazi, je l' tako beše? Neki što viri iz zemlje. More, pisalo je. Neko povrće beše...

Vajms je odustao i ponovo se sručio. Jarak je nastavio da klokoće.

Iznad njega osvetljena slova cvrčala su i treptala u kiši.

* * *

Nije samo planinski vazduh bio zaslužan za Kerotovu telesinu. To što je odrastao u rudniku zlata koji su vodili patuljci i što je po dvanaest sati dnevno vukao vagone do površine sigurno da je bilo od uticaja.

Hodao je pognuto. Ono što je dovelo do toga bilo je odrastanje u rudniku zlata koji su vodili patuljci koji su mislili da je metar i po dobra visina za tavanicu.

Oduvek je znao da je drugačiji. Ako ništa, s više modrica. A onda je jednog dana otac došao do njega, ili tačnije, došao mu je do struka i ispričao mu da nije, u stvari, kao što je oduvek verovao, patuljak.

Užasna je stvar imati skoro šesnaest godina i pripadati pogrešnoj vrsti.

„Nismo to hteli da ti kažemo ranije, sine“, rekao mu je otac. „Mislili smo da ćeš to prerasti, znaš.“

„Šta to prerasti?“, upitao je Kerot.

„Prerasti. A sada tvoja majka misli, u stvari, *oboje* mislimo, da je vreme da ideš među svoje. Mislim, nije fer zadržavati te ovde zbijenog, bez društva tvoje visine.“ Otac se poigravao otkačenom nitnom na svom šlemu, što je bio siguran znak da je zabrinut. „Ehr“, dodade.

„Ali, *vi* ste moji!“, očajnički reče Kerot.

„Na neki način, da“, reče otac. „Na drugi način koji je mnogo precizniji i ispravniji, ne. To ti je sve stvar genetike, vidiš. Zato bi možda bilo pametno da odeš odavde i vidiš malo sveta.“

„Šta, zauvek?“

„O, ne! Ne. Naravno da ne. Vрати nam se u posetu kad god zaželiš. Ali, znaš, momak tvojih godina, ovde u zapečku... Ne valja. Znaš šta mislim. Nisi više dete. Uglavnom moraš da ideš na kolenima i sve to. Ne valja, nikako.“

„Pa koji su to moji, onda?“, upita Kerot zbunjeno.

Stari patuljak duboko udahnu. „Ti si čovek“, reče.

„Šta, kao gospodin Varneši?“ Varneši je vozio volovsku zapregu jednom nedeljno uz planinski drum da bi trgujući došao do zlata. „Jedan od Velikih ljudi?“

„Ti imaš dva metra, momče. On ima samo metar i pedeset.“ Patuljak je ponovo počeo da se poigrava otkačenom nitnom. „Vidiš kako stoje stvari.“

„Da, ali... ali možda sam ja samo malo izrastao“, očajnički reče Kerot. „Na kraju krajeva, ako možeš da imaš niske ljude, zar ne možeš da imaš i visoke patuljke?“

Otac ga je drugarski potapšao po butinama.

„Moraš se suočiti s činjenicama, dečko. Više ćeš biti na svome kada izađeš na površinu. To ti je u krvi. A ni krov nije tako nizak.“ Nećeš stalno udarati glavom u nebo, reče u sebi.

„Čekaj malo“, reče Kerot čije se iskreno čelo nabiralo usled nekakvog preračunavanja. „Ti si patuljak, je l' tako? I mama je patuljak. Znači i ja bih morao da budem patuljak. Životna činjenica.“

Patuljak uzdahnu. Nadao se da će do ovoga doći za možda nekoliko meseci i da će mu to nežno predočiti, ali više nije bilo vremena.

„Sedi, momče“, reče. Kerot sede.

„Stvar je u tome“, reče skrhanom kada se dečakovo veliko čestito lice malo približilo njegovom, „da smo te jednog dana pronašli u šumi. Gegao si se pored jedne staze... uhm.“ Otkaćena nitna zaškripa. Kralj nastavi.

„Stvar je u tome, vidiš... bila je tu ta zaprega. Zapaljena, što bi se reklo. I mrtvi ljudi. Hm, da. Krajnje mrtvi ljudi. Zbog bandita. Mnogo je bila teška ta zima, svakojaki su dolazili u brda... I zato smo te odveli unutra, naravno, i onda, pa, bila je to duga zima, kô što rekoh i tvoja mama nekako se navikla na tebe i, eto, nismo se nešto pretrgli da tražimo od Varnešija da se raspita. To ti je to, i ukratko i naširoko.“

Kerot je ovo primio prilično mirno, uglavnom zato što nije razumeo skoro ništa od svega. Pored toga, koliko je on znao, pronalaženje dece kako se gegaju u šumi bio je normalan način rađanja. Patuljak se ne smatra dovoljno starim da bi mu* se objasnili tehnički procesi sve dok ne uđe u pubertet.**

* Zamenica se koristi da ukaže na oba pola. Svi patuljci imaju brade, a nose i do dvanaest slojeva odeće. Pol je više ili manje stvar slobodnog izbora.

** Negde oko 55. godine života.

„Dobro, tata“, reče i sagnu se kako bi se spustio do nivoa patuljkovog uva. „Ali znaš, ja i – znaš Minti Kamenodeljac? Ona je stvarno lepa, tata, ima bradu tako mekanu kao, kao, kao nešto jako mekano – mi se lepo slažemo i...“

„Da“, hladno reče patuljak. „Znam. Njen otac je popričao sa mnom.“ Kao i njena majka s tvojom majkom, dodao je u sebi, a onda je ona popričala sa mnom. Naširoko.

„Nije da im se ne sviđaš, staložen si momak i dobar radnik, bio bi ti dobar zet. Četiri dobra zeta. U tome je problem. A ona ima samo šezdeset godina. Nije to u redu. Nije kako treba.“

Čuo je on za decu koju su odgajili vukovi. Pitao se da li je vođa čopora ikada morao da obavi ovako neugodan razgovor. Možda bi ga odveo na neki tih proplanak i rekao: Vidi, sine, možda si se već zapitao zašto nisi toliko dlakav kao ostali...

Razgovarao je o tome s Varnešijem. Dobar, čvrst čovek taj Varneši. Naravno, poznavao je čovekovog oca. I njegovog dedu, sad kad malo bolje razmisli. Izgleda da ljudi nisu trajali toliko dugo, verovatno zbog tog silnog napora da se krv upumpa tako visoko.

„Imamo tu problem, kralju.* Nego šta“, rekao je starac dok su pijuckali na klupi iznad Jame br. 2.

„Samo da ti kažem, dobar je on momak“, reče kralj. „Dosedan. Iskren. Ne blista od pameti, ali mu reci da uradi nešto i neće stati dok to ne bude urađeno. Poslušan je.“

„Mogao bi da mu isečeš noge“, reče Varneši.

„Nisu noge ono što će nam biti problem“, turobno reče kralj.

„Ah. Da. Pa, u *tom* slučaju mogli biste...“

„Ne.“

„Ne“, zamišljeno se složio Varneši. „Hmm. E pa, onda, ono što morate da uradite jeste da ga malo pošaljete u svet. Neka

* Doslovno: *dezka-knik*, „nadzornik rudnika“.

se malo kreće među ljudima.“ Naslonio se. „Ono što vi ovde imate, kralju, jeste patak“, značajno dodade.

„Mislim da ne bi trebalo da mu to kažem. On odbija da poveruje i da je čovek.“

„Ono što hoću kažem jeste: patak odgajan zajedno s pilićima. Dobro poznat živinarski problem. Otkrije da ne može da kljuca, a nema pojma šta je to plivanje.“ Kralj ga je uljudno slušao. Patuljci se ne bave previše poljoprivredom. „Ali možeš da ga pošalješ da vidi mnoštvo drugih pataka, pustiti ga da pokvasi noge, pa više neće juriti za pilićima po dvorištu. I možeš da nakriviš kapu.“

Varneši se zavalio sa zadovoljnim izrazom na licu.

Kada veliki deo svog života provedete pod zemljom, dobijete veoma bukvalna shvatanja. Patuljcima ne trebaju metafore i poređenja. Stene su čvrste, a tama je tamna. Samo li počneš da se zezaš s opisima, nadrljao si, to je njihov moto. Ali nakon dve stotine godina razgovaranja s ljudima kralj je silom prilika razvio marljive umne alatke koje su skoro bile dovoljne za posao razumevanja ljudi.

„Ama, meni kapa i ovako lepo stoji“, polako je ukazao.

„Isto ti dođe.“

Nastala je pauza dok je kralj sve ovo podvrgavao detaljnoj analizi.

„Hoćeš da kažeš“, reče odmeravajući svaku reč, „da treba da pošaljemo Kerota da bude patak među ljudima zato da bih ja mogao da nakrivim kapu.“

„Dobar je on momak. Mnoge se mogućnosti pružaju velikom i snažnom momku kao što je on“, reče Varneši.

„Čuo sam da patuljci idu da rade u Velikom Gradu“, nesi-gurno reče kralj. „I onda šalju novac svojim porodicama, što je pravilno i vredno svake hvale.“

„Eto ti onda. Nađeš mu posao u, u...“ Varneši je tragao za inspiracijom. „... u Straži, ili tako nešto. Moj pradede je,

znaš, bio u Straži. Dobar je to posao za krupnog momka, pričao je moj deka.“

„Šta je to Straža?“ , upita kralj.

„Oh“, reče Varneši s neodređenošću nekoga čija porodica u poslednje tri generacije nije proputovala više od trideset kilometara, „oni se staraju da se ljudi drže zakona i da rade ono što im se kaže.“

„To je veoma valjana briga“, reče kralj koji je, budući da je obično on bio onaj koji je kazivao, imao veoma čvrste stavove kada je reč o ljudima koji rade ono što im se kaže.

„Naravno, oni ne primaju bilo koga“, reče Varneši rovereći po dubinama svog pamćenja.

„Pa i ne bi trebalo kada je u pitanju tako važan zadatak. Pisaću njihovom kralju.“

„Mislim da tamo nemaju kralja“, reče Varneši. „Samo nekog čoveka koji im govori šta da rade.“

Kralj patuljaka je ovo primio prilično mirno. Činilo mu se da to s tačnošću od devedeset sedam procenata odgovara opisu kraljevanja, barem što se njega ticalo.

Kerot je novosti primio ne dižući prašinu, baš kao što je primio instrukcije za ponovno otvaranje Jame br. 4 ili za sečenje stabala radi izrade potpornih stubova. Svi su patuljci po prirodi radni, ozbiljni, bukvalni, poslušni i promišljeni i jedina im je mana sklonost da posle jednog pića jurišaju na neprijatelje urlajući „Arrrrrrgh!“ s namerom da im sekirom skrate noge u kolenima. Kerot nije video razloga da bude drugačiji. Otići će on u taj grad – šta god to bilo – i načiniće čoveka od sebe.

Uzimali su samo najbolje, govorio je Varneši. Stražar je morao da bude vešt borac i čist u mislima, rečima i delima. Iz dubina svoje predačke anegdotske arhive starac je izvlačio priče o jurnjavama po mesečini preko krovova i veličanstvenim